HE 262/2016 VP VESILAINSÄÄDÄNNÖN KÄYTTÖOIKEUSSÄÄNTELYN UUDISTAMISEKSI

HAVAINNEKUVIA VESITALOUSHANKKEISTA

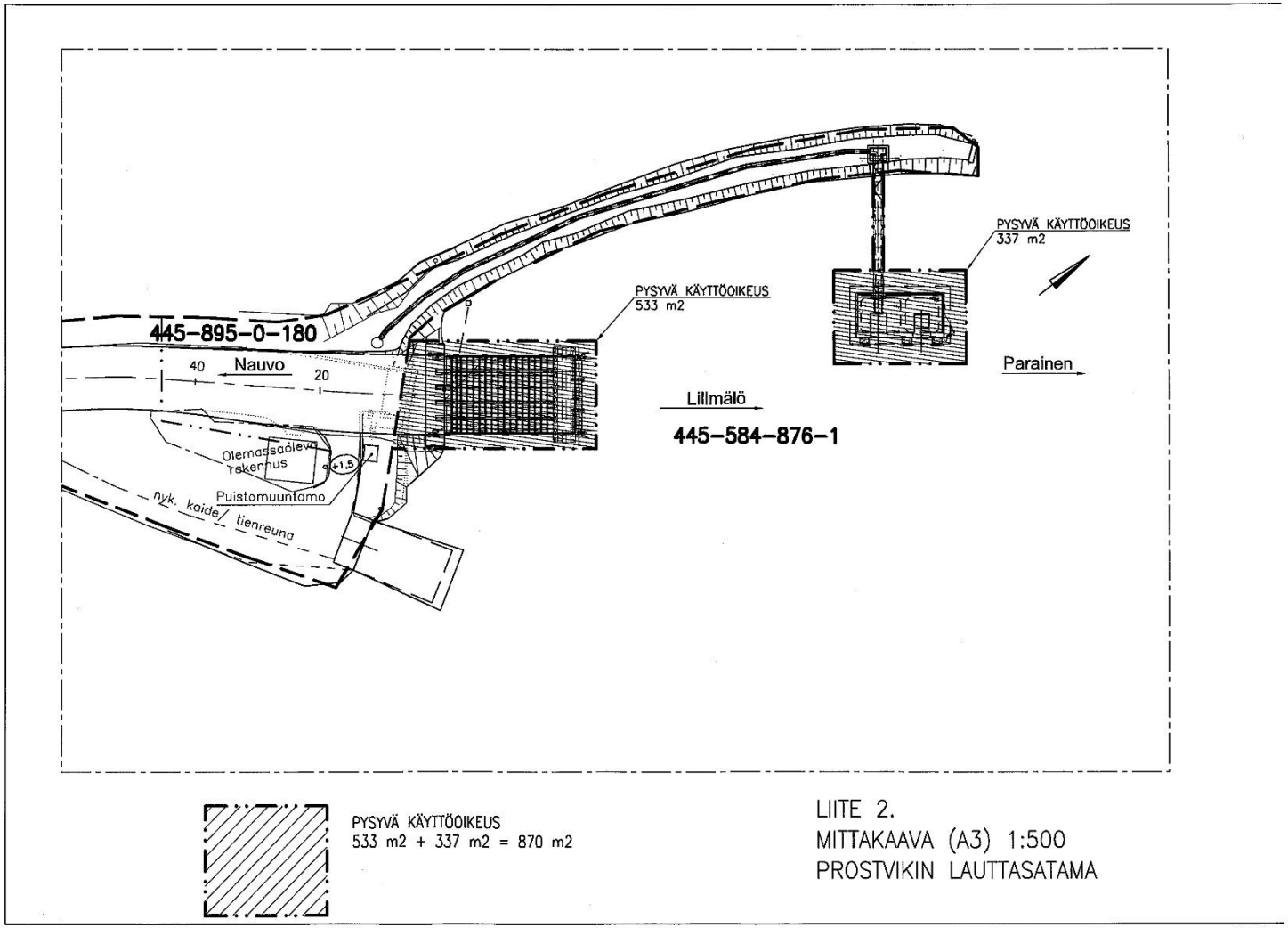

Kuva 1. Lillmälön ja Prostvikin lauttarantojen laituri- ja satamarakenteiden uusiminen sekä valmistelulupa. Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

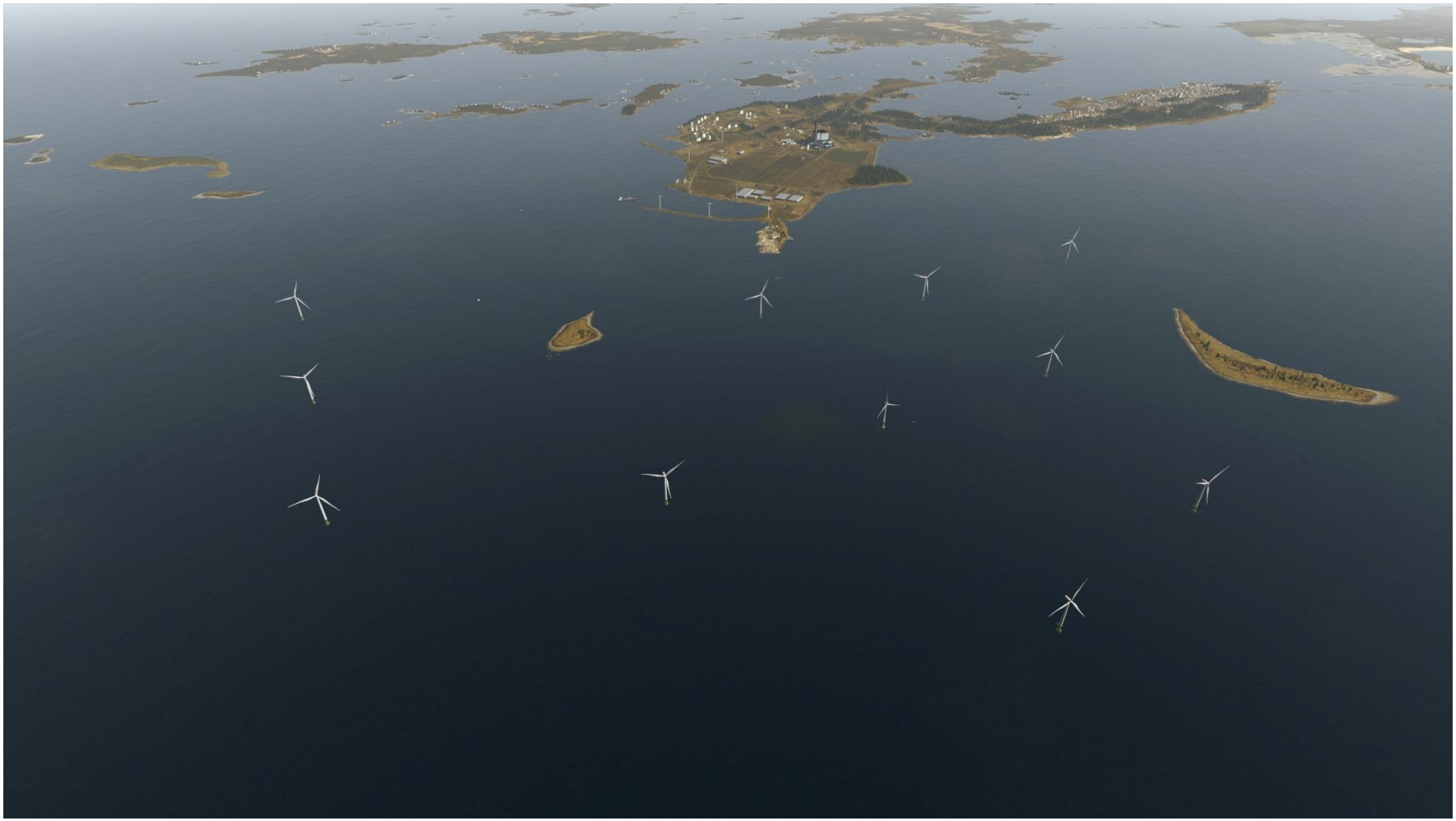

Kuva 2. Tahkoluodon merituulipuisto. Hyötytuuli Oy.

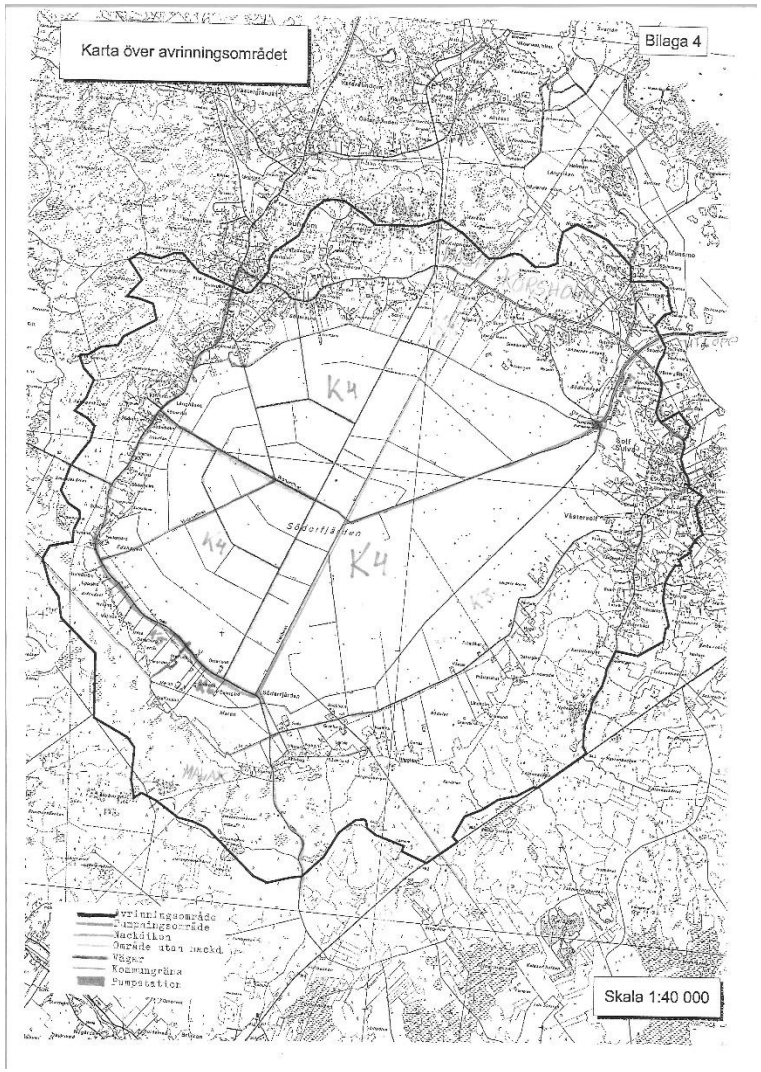

Kuva 3. Söderfjärdenin peruskuivatushanke.

Kuva 4. Makkarakosken voimalaitos. ÅF-Consult Oy.

Kuva 5. Petäjäskosken voimalaitos. Kemijoki Oy.

Kuva 6. Vuosaaren satama. Helsingin Satama Oy.

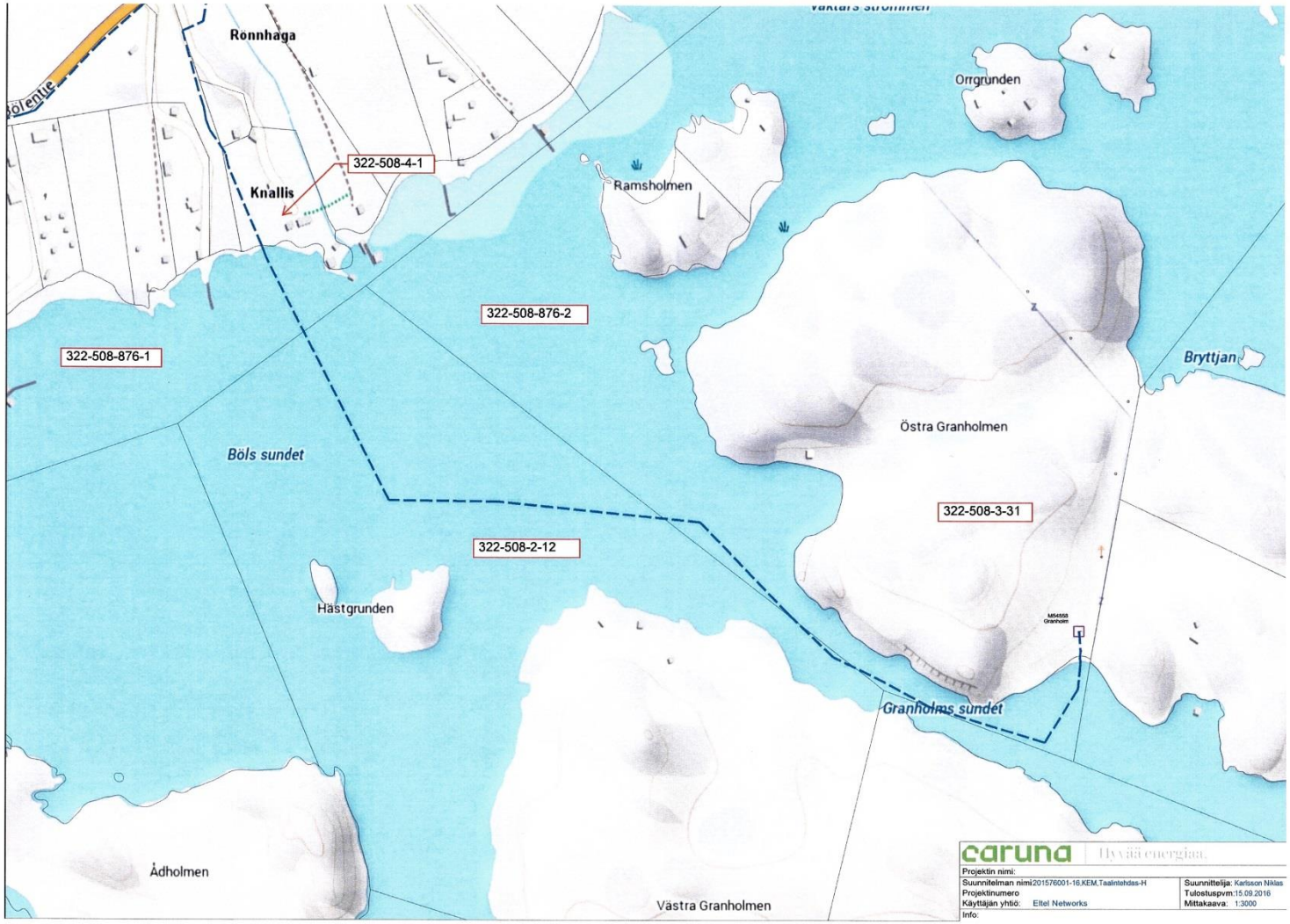

Kuva 7. Rosala - Östra Granholmen alitus. Caruna Oy.

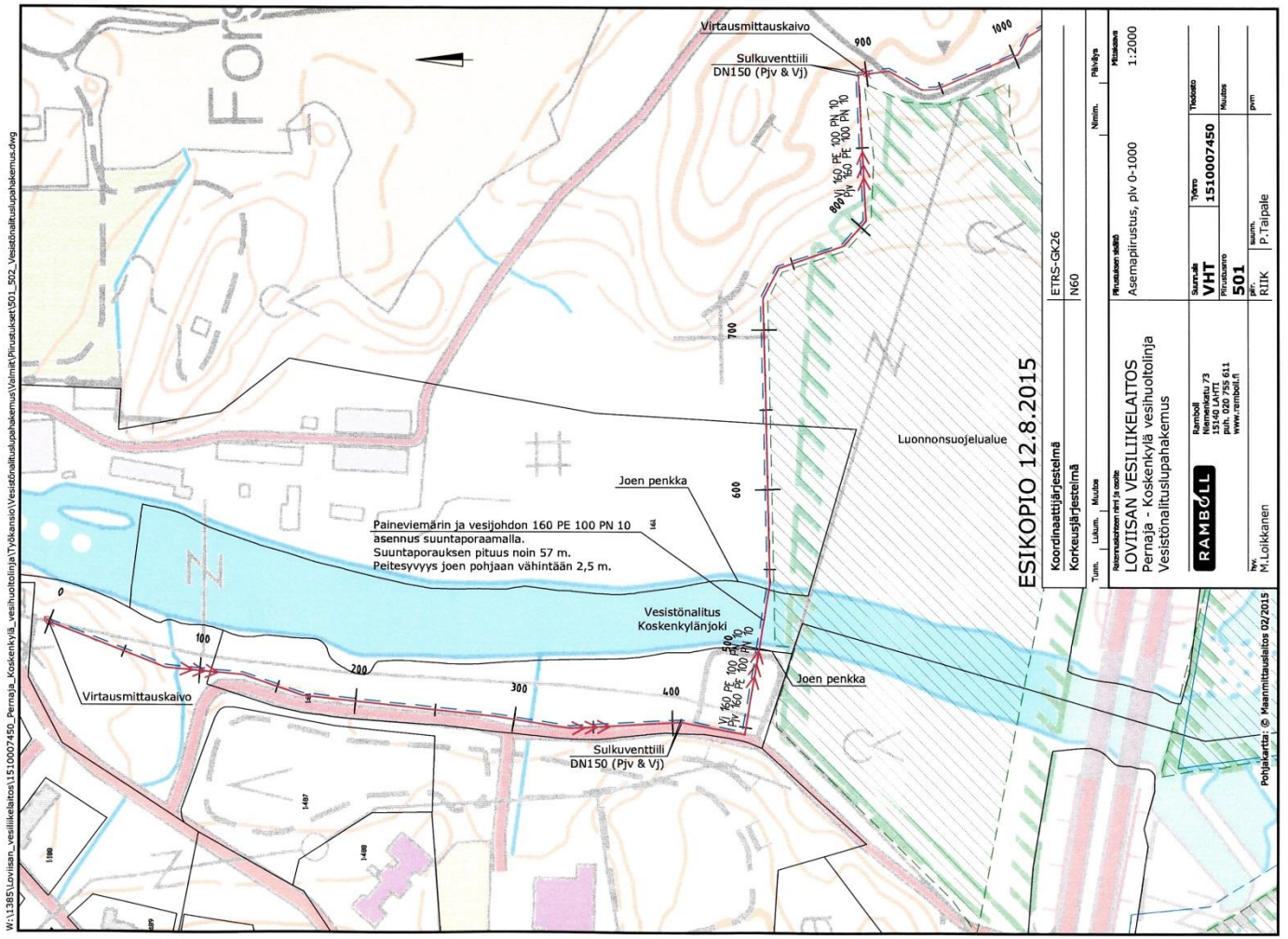

Kuva 8. Koskenkylänjoen alitus. Ramboll Oy.

Käyttöoikeus

13 §

Käyttöoikeus toisen alueeseen tai rakennukseen

Hakijalle voidaan myöntää käyttöoikeus toiselle kuuluvaan alueeseen sillä olevine rakennuksineen tai muine rakennelmineen, jos alue on toteutettavan vesitaloushankkeen vuoksi tarpeen:
1) laitetta, rakennusta tai muuta rakennelmaa sekä niiden käyttöä ja kunnossapitoa varten;
2) uuden 1 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisen vesialueen tai uuden uoman pohjaksi;
3) poistettavan maan sijoittamiseksi; tai
4) yleisen tai yksityisen edun suojaamiseksi tarvittavaa laitetta tai rakennelmaa sekä niiden käyttöä ja kunnossapitoa varten.

Käyttöoikeus toisen alueeseen tai rakennelmaan voidaan myöntää, jos:
1) 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyt edellytykset vesitaloushankkeelle ovat olemassa; ja
2) hakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella vähintään puolta tarvittavasta alueesta, tai jos kysymys on hakijalle ja muille yhteisesti kuuluvasta alueesta, että toimenpiteen kohteeksi joutuva alue ei ole sanottavasti suurempi kuin hakijan osuus yhteisestä alueesta.

Käyttöoikeutta ei kuitenkaan voida myöntää, jos:
1) oikeus kohdistuu vähäistä laajempaan alueeseen ja siitä aiheutuu huomattavaa haittaa alueen omistajan mahdollisuudelle käyttää oikeuden kohteena olevaa aluetta hyväkseen; tai
2) oikeuden perustaminen estää alueen omistajaa käyttämästä oikeuden kohteena olevaa aluetta hyväkseen ja tästä aiheutuu huomattavaa haittaa alueen omistajan muun alueen tai omaisuuden käyttämiselle.

- pykälän 1-2 momentti vastaavat nykyistä VL 2 luvun 12 §:n 1 momenttia ja 13 §:n 1 momenttia
- pykälän 3 momentti uusi; määrittää rajaa PerL 15 §:n 1 ja 2 momenttien mukaisten tilanteiden välillä
- arviointi irtautuu muotosidonnaisesta tarkastelusta
- lähtökohtana on tilanteen ja rajoituksen kokonaisvaltainen arviointi, jossa tarkastelu kohdentuu käytönrajoituksesta alueen omistajalle aiheutuvaan haittaan
- 2 luvun 13 §:n 3 momentin rajauskriteerit mahdollistavat joustavan tulkinnan, mutta rajanveto jää viranomaisen suoritettavaksi

Keskivedenkorkeuden nostaminen

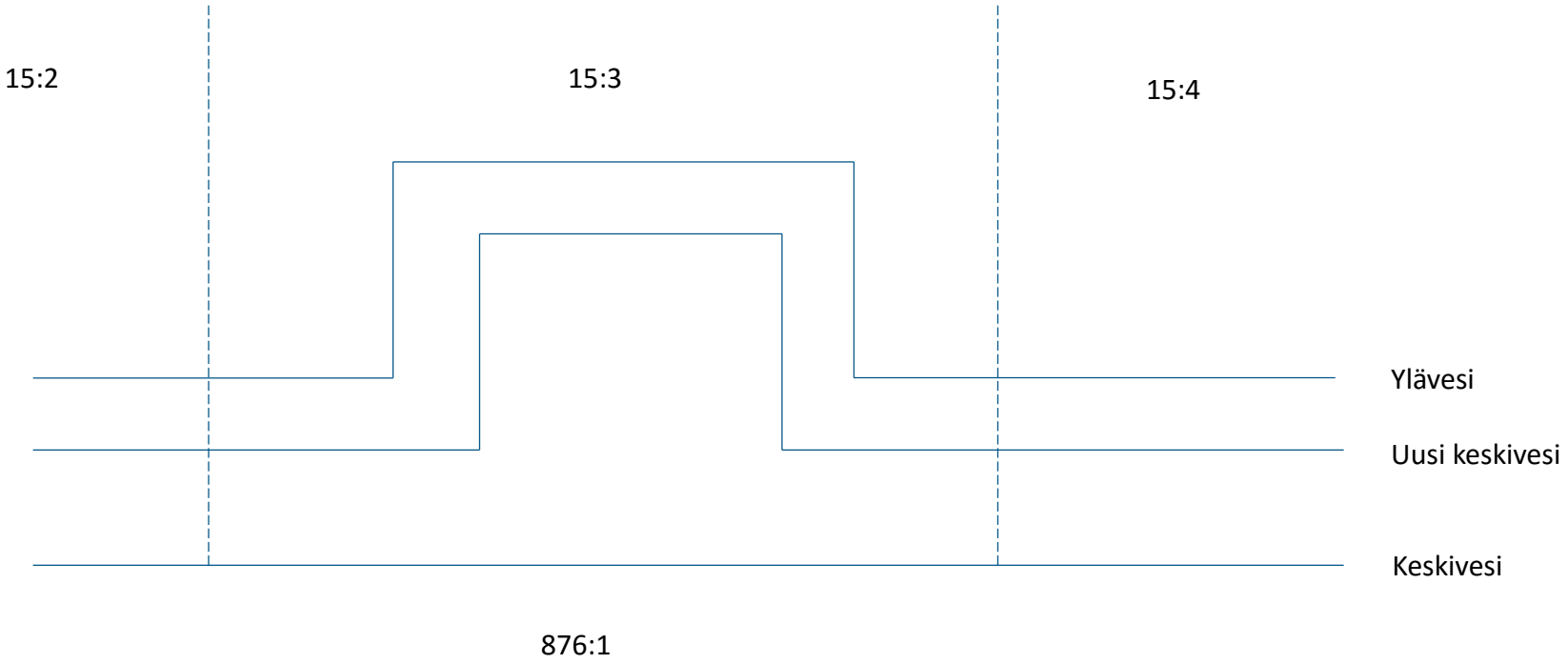

Kuva 9. Keskivedenkorkeuden nostaminen.

Omaksi lunastaminen ja siihen rinnastuva käyttöoikeus

- vesilaissa yleinen ja 4 hanketyyppisidonnaista erityistä lunastusperustetta

13 a §

Yleisen tarpeen edellyttämät hankkeet

Hakijalle voidaan myöntää tarvittava oikeus toisen alueeseen tai sen omaksi lunastamiseen merkittävää yleistä etua edistävän hankkeen toteuttamiseksi, jos luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa ja hanketta voidaan pitää yleisen tarpeen vaatimana. Tällainen tarve voi liittyä
1) energia- tai vesihuollon, tietoliikenteen tai kulkuyhteyksien turvaamiseen;
2) yleisen virkistyskäytön tai luonnonsuojelun edistämiseen;
3) sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöihin varautumiseen tai valuma-alueen vesitalouden hallintaan; taikka
4) muuhun näihin rinnastuvaan merkittävään yleiseen etuun.

- perustuu nykyiseen VL 2 luvun 13 §:n 3 momenttiin
- yleisen tarpeen kriteeristöä täsmennetty kirjoittamalla säännös auki; soveltamisalassa ei muutoksia
- lunastamisen tai oikeuden perustamisen mahdollistavan intressin tulisi ehdotetun säännöksen mukaan olla merkittävä
- yleisen tarpeen arvioinnissa on kyse erisuuntaisten yhteiskunnallisten etujen punninnasta, ei yksinomaan yhteiskunnan kannalta merkittävän yleisen intressin voimakkuuden arvioinnista
- mitä tahansa yleiseltä kannalta hyödyllisiä vaikutuksia tuottavaa hanketta ei ole automaattisesti pidettävä yleisen tarpeen vaatimana
- säännös saattaa tulla hakijan riittämättömän hallintaoikeuden vuoksi sovellettavaksi myös sellaisten käyttöoikeuksien perustamiseen, jotka eivät merkitse PerL 15 §:n 2 momentissa tarkoitettua pakkolunastukseen rinnastuvaa käytönrajoitusta

Erityiset lunastusperusteet

Vedenhankinnan turvaaminen

- vedenottajan lunastusoikeus suoja-alueella vedenottoa palvelevien laitteiden tai rakennelmien sijoittamiseksi (4 luvun 13 §)
- soveltamisalaa rajaa yleisen tarpeen vaatimus
- säännöksen käyttöala pääasiallisesti yhdyskuntien vedenhankintaa palvelevissa vedenottamoissa

Yhteisen vesivoiman käyttäminen

- hakijalle voidaan perustaa käyttöoikeus toiselle kuuluvaan vesivoimaan (VL 8:5)
- hankkeen tulee olla energiahuollon turvaamisen kannalta yleisen tarpeen vaatima
- osallistumistarjousmenettelyyn ei esitetä muutoksia

Oikeus lastaus- tai ankkuroimisaluetta tai satamaa varten

- VL 10 luvun 7 §
- yleisessä käytössä olevat/yksityistä tarvetta palvelevat alueet
- hankkeen tulee täyttää luvan myöntämisedellytykset
- hanke turvaa satamapalveluiden saatavuutta, tärkeäksi katsottavaa liikennettä tai elinkeinotoimintaa taikka palvelee muuta vastaavaa yleistä etua
- hanke on yleisen tarpeen vaatima